

az egyházi szövegekében a király. További idevágó forrásanyagot közöl **Fodor Adrienne** (László-legendák XV-XVI. sz.-i magyarországi breviáriumokban). A Mezey mutatta úton megy tovább **Madas Edit** a Karthauzi Névtelen Szt. László ünnepi beszédének forráslemezésével. **Kumorovitz L. Bernát** „Szent László vásártörvénye és Kálmán király pecsétes cartulája” cím alatt Gut-Keled nembeli Márton ispán, a csatári monostor alapítója végrendeletének egy passzusát elemezve jut igen fontos jogtörténeti eredményekre. **Gerics József** tanulmányának címe, „Judicium Dei a magyar állam XI. századi külkapcsolataiban”, alig sejteti lényegbe vágó megállapításait a pápák és császárok magyar politikájának eszmei hátteréről. **Török József** cikke: „Szent László liturgikus tisztelete”, a király egyházi utóéletét tekinti át a kanonizációtól kezdve, és közli függetlenül a fontosabb szövegeket is. **Lukács Zsuzsa** nagyszabású áttekintése, „A Szent László-legendák a középkori magyar falképfestészetben”, a címmel ellentétben figyelembe veszi a többi műfajt is, és nemcsak Vargyas Lajos bevezető cikkét egészíti ki és „illusztrálja”, hanem igyekszik feltárni a történelmi-társadalmi hátteret is. Epp ezért sajnálatos, hogy — mint a bántornyai legenda Aquila Jánosnak tulajdonítása és 1383-ra datálása mutatja —, a magyar művészettörténeti kutatás még mindig nem használta fel az utolsó 40 évben Jugoszláviában megjelent idevágó fontos tanulmányokat, amelyek alapján, többek közt, a sorozat társadalmi háttere is tisztázható lenne. Nyilván „slovenica non leguntur”. **Marosi Ernő** „Magyarországi művészet Szent László korában” cím alatt jóval többet nyújt egyszerű összefoglalásnál. **H. Kolba Judit** „Szent László alakja a középkori ötvösművészetben” című gondos összeállításából különös módon kifejejtette Nagy Lajosnak az aachen-i dómkincstárban őrzött két díszes címerét, amelyeknek építészeti oromdíszében István és Imre között László király foglalja el a főhelyet. Szent László leánya, Piroska-Eiréné konstantinápolyi mozaikképéről írva **Wehli Tünde** a szokásos formai és történeti szempontokon túl figyelemre méltó elemzést adja a kép feltehető rendeltetésének ill. funkciójának.

A képmellékletek jól kiegészítik a szövegeket, de a színes reprodukciók gyengén sikerültek. Az egész kötet nem lehet tömegek olvasmánya, de bizonyos, hogy szakemberek nemzedékei fogják haszonnal forgatni. Az új sorozatnak tehát nemcsak biztató kezdete, hanem maga már mértékadó, példát mutató kész teljesítmény. Csak így tovább.

Bogyay Tamás

Bánk József: Jézus közelében. Szent István Társulat, Budapest, 1981. 658 o.

A mű elsősorban a papok lelkeségével, életével és a papi szolgálattal foglalkozik. Tartalmaz elmélkedési anyagot egyháziaknak, valamint lelkiolvasmányt világiaknak is. További segítséget nyújt a szentbeszédre készülőeknek. Olvashatunk a könyvben pápai megnyilatkozásokat. Ezekon kívül a szerző közöl néhányat azokból a beszédeiből, amelyeket mint dékán a Hittudományi Karon és később a Hittudományi Akadémián tartott.

Bőven merít a forrásokból. Hangoztatja is vezérelvét Pázmány Péter ismeretes valómása nyomán: „Magam gondolatait és ujjamból szopott dolgokat nem irok.” Amde a források kiválasztása már egyéni munka, és amikor a II. vatikáni zsinatot, VI. Pál és II. János Pál pápát, valamint Faulhaber bíborost szólaltatja meg a könyv lapjain, akkor tanúságot tesz arról, hogy a korszerűség és az egyházhűség harmonikus összehangolására törekszik. Munkájában arról is gondoskodik, hogy Mayer Miklós volt esztergomi spirituális elmélkedései ne menjenek feledésbe.

„Az egész Egyház hön óhajtott megújulása nagy részben a papság Krisztus Lelkétől áthatott szolgálatán múlik —, ezt hirdeti a II. vatikáni zsinat (Optatum totius decretum előszavában). S szerzőnk főtémájával ennek az egyik legfőbb zsinati törekvésnek megvalósulását segíti elő, vagyis annak a célnak az elérését, amelytől függ a zsinat-

nak az egész Egyházat befolyásoló, történelmi hatása. Csak ha ezen a téren komoly eredmények mutatkoznak, akkor beszélhetünk arról, hogy a zsinat elérte a célját. Mint a trienti zsinat is szinte elképzelhetetlen lenne a nyomában fakadó örvendetes egyház-történelmi folyamatok, új szerzetesrendek megalakulása, a papnevelés megújulása, az egyháziak életének reformja és a szentek egész karának megjelenése nélkül.

A mű élénk tárja a papi lelkiség magas követelményeit, de nem stilizált világba állítja őket. Nagyon helyesen nem hallgatja el a tapasztalati életben megnyilvánuló negatív jelenségeket sem: „Sok pap maga főz, takarít, kiszolgálja magát, csak éppen a híveit nem!” De ennél tovább is megy. O, aki hosszú időn keresztül, most már három nagy egyházmegyét vezetett, nyíltan beszél az egészen tragikus papi elpártolásokról is: „Mit mondjunk azokról, akik bizonyos előnyökért kiszolgáltatnak híveket vagy paptestvéreket? Ne mondjunk semmit. Inkább imádkozunk értük...” (299. o.). A főpásztor aggodalma csendül ki abból a figyelmeztetéséből is, miszerint nem lenne szabad megtörténnie, pedig gyakori eset, hogy olyanokat mondanak a szószéken, ami megdöbbeníti a híveket. Külföldi folyóiratokban vagy újságokban olvasnak valamit, és úgy viszik a szószékre, mint az Egyház tanítását, pedig csak magánvéleményről van szó. Jó lenne, ha ezt külföldön is tudomásul vennék. A figyelmeztetés közvetve oda is szól.

De a szerző alaphangja mégis pozitív irányú. Keresi és megtalálja a jelenben is az egyházi élet biztató jelenségeit. S ez nem is lehet máshogy. A kinyilatkoztatás fénye bevilágítja a múltat, a jelent és a jövőt, és a hívő ember elé állítja az Egyházban és annak szerves részében, a szolgálati papságban azt az egyetlen intézményt a föld hátán, amely mögött nem az enyészet mélysége tátong.

Kerny Géza

Találkozás Istennel. Szerkesztette **Dr. Cserhádi József** pécsi püspök. Szent István Társulat, Budapest. II. Jézus Krisztus a testvérünk. 1980, 376 o. III. Az Egyházban élünk a Szentlélek által. 1981, 375 o.

A három évre tervezett mindennapi „teológiai útravaló” (vö. Szolgálat 49/91), trinitárius felépítéséhez híven, II. kötetében keresztény hitünk középpontjával, Jézus Krisztussal foglalkozik: kiindulva az istenemeri személyiség misztériumából, majd végig követve Krisztus földi életét, köztünk lakozását az Oltáriszentségben és a világegyetemben („kozmosz Krisztus”). Az év utolsó két hónapját az eszkatológiának szenteli. — A III. kötet tárgya a Szentlélek, a kegyelem, az Egyház és a szentségek.

A sorozat kezdi megtalálni „saját arcát”, sokat „finomodott” az I. kötet óta. A munkatársak hozzáátételei az idézetek után nem annyira kommentálnak, mint új szempontokat vetnek föl, s általában szerencsésen teszik személyhez szólóvá az elvontabb teológiai fejtegetést, bár néha nem mentesek bizonyos moralizálástól. Szembeötöl az egységre való törekvés, pl. egy-egy hónapot — és ezzel egy-egy fejezetet — többnyire ugyanaz a szerző dolgoz fel. Ennek van előnye is, hátránya is. A III. kötetben egyre gyakoribb a folytatásos idézés, a felhasznált művek száma így csökken, a szerkezet és stílus viszont áttekinthetőbb, egységesebb. Szerkesztés szempontjából kiemelkedő teljesítmény a Szentlélekről szóló tanítás ismertetése (III. k. január, dr. Kelemen Vendel munkája).

A II. k. bőven kiaknázza nagy teológusok Jézus-könyveit, elsősorban Guardini Der Herr-jét, a magyarok közül Schütz Antal, Gál Ferenc, Koncz Lajos, Kereszty Rókus műveit. Sokat szerepel a holland katékizmus és Karl Rahner egy-két munkája. Talán a közérthetőség szándékának tulajdonítható, hogy a feldolgozás elsősorban a szinoptikus jegyében áll, feltűnően kevés a János-evangélium ihletése. Különösen látszik ez a Jézus tanításának szentelt június hónapban, ahol a nyolc boldogság után a példa-